

vidi v umotvoru, pa bi moral videti — Umetniki tega ne odobravajo po vsem, ampak hočejo, da bi se ljudstvo nemoteno vgljabljal v umotvorne in jih uživalo po svoje brez vsakega vpliva. — A vsakdanja izkušnja govori drugače. Ljudje zapuščajo nekatere razstave popolnoma nezadovoljni. Pri nekaterih ljudih se kaže ta nezadovoljnost, da so tihi in se skromno odpevajo s samozatajevanjem vsaki kritiki. Drugi majajo z glavo, tretji stiskajo usnice in zobe. Zopet drugi se smejejo in zbijajo šale, zabavljajo in dajejo duška svoji nezadovoljnosti z raznimi manj ali bolj zasoljenimi izrazi in dovtipi. (Dalje prih.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Delegacijsko zborovanje v Mariboru. Glede stanovanjske mizerije, sokolske prireditve in nanovo došlih mejnih komisij velika težkoča. Na prijave brez priložne frankirane dopisnice še ne bomo ozirali. Te dopisnice so obenem legitimacija, ki jo je prinesli s seboj. Gdč. tovarišice, ki dobe stanovanja v »Vesni«, morajo osebno odgovorjati za red in varovanje opravil in plačati primerno odškodnino za snazhenje. Ponavljamo tudi, da radi sokolske prireditve morebiti ta ali oni ne bo mogel imeti stanovanja več večerov.

Prilagoditveni odbor.

Iz četrte vodstvene seje Zaveze (dne 12. jun. 1920).

1. Ljutomersko učiteljsko društvo je poslalo z društvenega zborovanja Zavezi v rešitev naslednje sklepe: a) Na merodajnih mestih naj se deluje na to, da se za razne učne zavode in šolske oblasti namesto sedanjega Uradnega lista dež. vlade za Slovenijo izdaja poseben Uradni list za šolstvo, kakaj dosedanj prihaša v pretežno večini vsebino, ki s šolstvom ni v nikakršni zvezi, a vendar so šolska vodstva po sklepu dež. vlade prisiljena biti naročena na Uradni list ter zanj plačevati naročnino. — Zaveza je storila že v to potrebne korake, a zavrnila so jo, da je to neizpeljivo zlasti glede razpisov službenih mest. Zavezino vodstvo napravi znova tako vlogo, da naj izhaja vsaj od časa do časa po potrebi poseben Uradni list samo za šolske in učiteljske zadeve, druge številke Uradnega lista pa naj ne bodo glede naročbe obvezne za učne zavode in šolske oblasti. b) Iz zdravstvenih ozirov naj se uvedejo prosti popoldnevi, če doseže vročina ob 11 uri dopoldne v senci 20 stopinj C. Predsednik omeni, da se je o tem v neki seji višjega šol. sveta že razpravljalo, a do končnega zaključka se ni prišlo, ker so se pokazale ob razpravi nepremostljive ovire. Da ne trpi pouk, naj se ob vročih dneh prične s poukom že ob 7. uri zjutraj, popoldnaski pouk pa naj se tam, kjer je to možno, prenese na poznejši čas. Predsednik obljubi, da se bo v tem smislu potegoval za to takrat, ko pridejo v viš. šol. svetu v razgovor enotne počitnice za Slovenijo. c) Odpravi naj se krivica, ki se godi učiteljem ženskih ročnih del na nesistemiziranih mestih, ki prejemajo še sedaj predvojno plačo. — Ugotovi se, da se sistemizirajo nova učna mesta za učiteljice ženskih ročnih del takol, ko s poročilo okrajni šolski sveti, da je možen tak pouk na vseh onih šolah, ki so blizu druga pri drugi. Začasne učiteljice ne morejo imeti iste plače kakor definitivne s predpisanimi izpiti.

2. »Novinski ured kraljeve zemaljske vlade v Zagrebu« prosil za brezplačno pošiljanje Učiteljskega Tovariša za svoj arhiv. — Prošnji se ugoditi.

3. Pedagoško društvo v Krškem je poslalo Zavezi s svojega zborovanja šest resolucij v rešitev. — Konstatira se, da se je Zavezino vodstvo z vsemi temi važnimi zadevami tekem letošnje upravne dobe že ponovno pečalo in tudi storilo potrebne korake.

4. Ob smrti učiteljskega ravnatelja in predsednika Slov. Šolske Matice Henrika Schrenerja je kondoliral predsednik rodbini preram umrlega pedagoga. — Zaveza je prejela za sožalnicno pismo zahvalo.

5. Obličnica za Slovenijo v Ljubljani je ustavila izdavanje blaga proti plačilu na obroke. Ker pa je učiteljsku nemogoč nakup blaga proti takojšnjemu plačilu, obrnila se je Zaveza s posebnim dopisom na višji šolski svet, da posreduje pri omejenih oblačilnicah za ponovno izdavanje blaga na obroke.

6. Nek Zavezni član, ki je maturiral na mariborskem učiteljskem 12. febr. l. 1915, in bil od tedaj neprenehoma v vojaški službi, po polomu pa vojni ujetnik v Italiji, je nastopil službeno mesto kot začasni učitelj 23. febr. l. 1920. Vprašal je mariborsko izpraševalno komisijo, ali more položiti izposobljenski izpit za ljudske šole v letošnjem jesenskem terminu, toda prejel je negativni odgovor. Ker je čul, da pripravila vsaj šol. svet neko naredbo, ki bi takim učiteljem-vojakom nudila glede pripusta k izposobljenski izpitu nekakšne olajšave, naprosil Zavezo, da stori potrebne korake, da se dotična odredba popravi. — Zavezni predsednik je dobil na merodajnem mestu zagotovilo, da se taka naredba ne pripravila, ker se po novi šolski odredbi zračunavajo vsi važnejši prejemki že po maturi

in ne več po usposobljenskem izpitu, in ker mora imeti vsak do usposobljenskega izpita za seboj dve polni službeni leti.

7. Crnogorska učiteljska Zveza nam je poslala v informacijo osnutek skupne državne pragmatike.

8. V Pragi se je vršil dne 2. in 3. julija t. l. za čehoslovaško republiko kongres, kamor je bila vabljena od pripravljane odbora tudi naša Zaveza. — Sklenilo se je, da se odpošlje na ta kongres brzojavni pozdrav s prošnjo, da naj se odpošlje na naš naslov proti plačilu spominski spis s tega kongresa.

9. Doposlani predlogi, sprejeti na zborovanju učiteljskega društva za politični okraj Ljutomer, se vzamejo na znanje. Glede predloga, da naj se dosedanje funkcijske doklade šolskih vodij izplačujejo namesto v kronah v dinarjih, se ugotovi, da na Srbskem ne poznajo funkcijskih doklad, zato bo v tem oziru tudi težavno doseči kaj pozitivnega. Želji, da naj se učiteljskim parom pošilja namesto dveh Popotnikov po en izvod Učit. Udruženja, se ne more ustreči, ker slednjih ni na razpolago, pač pa se priporoča, da naj se dotičniki oglase za en izvod Zvončka. Pozdravlja se oni predlog, v katerem se izraža učiteljsko solidarno zahtevo tovarišev v Prekmurju po odstranitvi v našo službo sprejetih madžarskih učiteljev, ker isti narodni stvari več škodujejo nego koristijo.

10. Ljubljansko učiteljsko društvo je poslalo z izrednega občnega zbora Zavezini vodstvu v nadaljnje poslovanje resolucije, ki govore proti naredbi št. 194. poverjeništvu za uk in bogočastje, zlasti pa proti usposobljenskem ocenjevanju učiteljstva po šolskih voditeljih. — Ker je Zavezino učiteljsko v tem vprašanju različnega mnenja, stvar pa je dalekosežnega pomena, se sklene, da odloča o tem letošnja delegacija.

11. V konjiškem učiteljskem društvu je nastal med članstvom razdor. Stranki sta se zjednili v tem, da naj preišče vso zadevo častni sod, kamor naj se pokliče Zavezini odposlanec, ki naj temu tudi predseduje. Ker se sklepi častnega sode niso izvedli, je moralo zavzeti Zavezino vodstvo v tej aferi posebno stališče, ki ga je preciziralo v osmih točkah. (Glej poljsno vodstvo Zaveze v 27. številki letošnjega Učit. Tovariša!)

12. Zaveza je najodločneje protestirala proti sklepu volilnega odbora, da se vzame narodnemu učiteljsko dosedanja pasivna volilna pravica. Brzojavni protesti so se odposlali ministrstvu prosvete, ministru dr. Kukovcu, narodnemu zastopniku dr. Palečku (sestavitelju službene pragmatike); v informacijo pa tudi vsem pokrajnim učiteljskim Zvezam in kraljevini SHS.

13. Dne 16. aprila t. l. se je vršil v Ljubljani shod vseh javnih nameščencev, kjer se je zahtevalo spricho vedno naraščajoče dragine zvišanje dosedanjih prejemkov. Zavezni predsednik je podal na tem shodu v ime učiteljskega ljud. in meščanskih šol v Sloveniji posebno izjavo. — Te zahteve so se predložile vladi potem osrednje organizacije javnih nameščencev, kjer je naša Zaveza včlanjena. O tej izjavi pa so se obvestile tudi vse ostale učiteljske Zveze v naši kraljevini s prošnjo, da stavijo na vlado enake zahteve, ker zmagamo samo z enotnostjo in solidarnostjo.

14. Načrt šolskega zakona, ki ga prinaša v celoti kot prilogo 23. let. št. Učit. Tovariša, se prevede v srbo-hrvaščino in se odpošlje članom komisije za sestavo pragmatike državnih uradnikov. Načrt razdeli tovariš D. Sokolović, predsednik Učiteljskega Udruženja v Beogradu.

15. Savez hrvatskih učiteljskih društev u Zagrebu vpraša, kakšne korake je storila Zaveza glede osnutka pragmatike državnih uradnikov. — Vprašalki se pošlje v odgovor prepis spomnice, ki se je svoj čas odposlala raznim ministrstvom v Beograd z namenom, da se sprejmejo točke v spomenici v uradniško pragmatiko. Vrhutega se jo obvesti, da smo brzojavno protestirali v korist meščanskošolskega učiteljstva in učiteljice ženskih ročnih del, ker doslej to učiteljsko še ni bilo sprejeto v pragmatiko.

16. Učiteljski kongres v Beogradu je bil prestavljen na dan 17. in 19. julija t. l. V stanovskem glasilu se je s primernimi pojasnili pozvalo včlanjeno učiteljsko, da se udeležijo tega I. skupnega kongresa v čim večjem številu.

17. Poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani je izdalo odlok na vse okrajne šolske svete na bivšem Kranjskem, v katerem jih pozivlje, da nasvetujejo osebe za izpraznjena mesta okrajnih šolskih nadzornikov. — Sklene se, da pošlje Zaveza vsem predsednikom tangiranih učiteljskih društev okolišnic, v kateri jih opozori na ta odlok s posebnimi pojasnili.

18. Od mnogih strani se je izrazila želja, da naj bi se vršilo letošnje delegacijsko zborovanje v Mariboru in ne v Celju. — Vodstvo Zaveze je sklenilo povprašati za mnenje posamezne članne upravne odbora in pa obe učiteljski društvi v Celju in Mariboru. Delegacijsko zborovanje se vrši tam, za kateri okraj se izreče večina.

19. Slavja 50 letnice Celjskega učiteljskega društva se je udeležil za Zavezo dne 10. junija t. l. Zavezni tajnik. Zborovanja učiteljskega društva v Krškem se je udeležil Zavezni predsednik.

20. »Načrt zakona o narodnih šolah za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev«, načrt pravil »Udruženja Jugoslovanskega učiteljstva« in pravila »Učiteljskega razsodišča« so doslovno priobčena v 23. številki letošnjega Učit. Tovariša.

21. Neko okrajno učiteljsko društvo je protestiralo proti odstitvi nekega okrajnega šolskega nadzornika in proti namestitvi njegovega namestnika. — Zavezni predsednik je storil takoj na merodajnem mestu potrebne korake.

Iz pete vodstvene seje Zaveze (dne 8. julija 1920.)

1. Zaveza je priglasila vodstvo, upravni odbor in določene odposlance posameznih učiteljskih društev Učiteljskemu Udruženju v Beogradu kot delegate, vsi drugi udeleženci pa so kot gostje na I. učiteljskem kongresu le s posvetovalnim glasom. Ravnateljstvo južne železnice je dovolilo vsem udeležencem kongresa polovično vožnjo, ravnateljstvo državnih železnic pa četrtinsko vožnjo. Potrebne legitimacije so se odposlale pravčasno vsem udeležencem kongresa, nakazila za stanovanje v Beogradu pa je prevzelo Učit. Udr. v Beogradu.

2. Razdor v konjiškem učiteljskem društvu še ni poravnat. O ukrepih Zavezinega vodstva sta bila obveščena podpredsednik Mravljak in tajnik Golež, ne pa sedanji predsednik L. Serajnik, ki je bil glasom društvenih pravil nepravilno izvoljen. Podpredsednika Mravljaka se pozove, da skliče izredni občni zbor. Za slučaj, da se to ne zgodi, razpravlja o tej zadevi upravni odbor ali pa delegacija.

3. Glede imenovanja novih okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Kranjskem so se storili primerni koraki.

4. Sklepi okrajnih učiteljskih društev o naredbi usposobljenske ocene učiteljstva na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji so se odstopili letošnji delegaciji v končno rešitev.

5. Na okrajni učiteljski konferenci ljubljanskih dne 17. junija je bila sprejeta enoglasno sledeča resolucija: »Okrajna učiteljska konferenca se obrača do vodstva Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev s prošnjo, da blagovolji pri svoji razdružitvi odstopiti svojo bogato knjižnico novi ljubljanski učiteljski knjižnici kot bodoči centrali slov. učiteljskih knjižnic in s tem omogoči dostop v ta novi učiteljski zavod vsemu slovenskemu učiteljskemu.« — Resolucija se odstopi v rešitev upravnomu odboru in nato delegaciji.

6. Savez hrvatskih učiteljskih društev u Zagrebu opozarja v posebnem dopisu našo Zavezo, da plačujejo nekateri hrvatski učitelji mesečno po 180 K novega davka od službenih prejemkov. — Sklene se sporočiti bratski Zavezi, da je za učiteljsko v Sloveniji določena nastavna taksa o novih prejemkih v odmeri 1:1, dasi je bila prvotno določena enkratna mesečna plača, pozneje pa v odmeri 1:4; sedaj plačamo letno največ 72 K. Vodstvo hrvatskega učiteljskega Saveza naj stori torej v tem vprašanju potrebne korake ali v Zagrebu, ali pa v Beogradu.

7. Načrt uradniške pragmatike je sestavljen. Odekom v posameznih pokrajnih kraljevine SHS je poslan ta načrt v pregled. Pregledovalcem je dovoljeno staviti izpreminjevalne predloge, a ti naj se omeje na najvažnejše, da se zadeva ne zavleče, ker je načrt v splošnem zadovoljiv. Na poziv učiteljskih organizacij je poklical v osek za sestavo pragmatike minister prosvete D. Sokolovića, predsednika Učit. Udruž. v Beogradu, a tedaj je bil načrt že dokončan. Po tej pragmatiki ima kategorija B, kamor spada tudi narodno učiteljstvo, dva odstavka. V prvi odstavek kategorije B spadajo državni uradniki s srednješolsko maturo in »Još nešto« (in še nekaj), v drugi odstavek pa uradništvo z zgolj to maturo. V kategorijo C so vštete učiteljice ženskih ročnih del in vrtnarice. Temeljna plača in aktivitetna doklada še štetja v penzijo. Vrhutega dobi vsak oženjenec za »eno« ženo letno po 720 dinarjev, in za vsakega otroka po 540 dinarjev doklade. V prejemkih začne učiteljsko v najvišjo stopnjo XI., konča pa z najvišjo stopnjo VIII. činovnega razreda. Naša Zaveza in z nami vse jugoslovanske pokrajinske učiteljske zveze so že poprej storile vse korake, da smo všteti v kategorijo B.

8. Državno uradništvo je deležno, s 1. junijem t. l. počeni, 25 odstotkov draginjske doklade. Slovenskemu učiteljskemu te nove draginjske doklade niso bile nakazane. Na zahtevo učiteljskih organizacij je intervenciral v tej zadevi beograjski tovariš D. Sokolović. Finančni minister se je izgovarjal, da tega takoj ne more izvršiti, ker nima za to potrebnega kritja.

9. Resolucije učiteljskih društev, ki se tičejo nečuvnega napada na »Slovenec« na osebo višjega šolskega nadzornika E. Gangla, so se odposlale na pristojno mesto.

10. Učiteljsko društvo za Prekmurje je sklenilo dne 10. julija t. l. na občnem zboru na Belcih, da pristopi kot član

v Zavezo. Doposlane resolucije so se odstopile v rešitev šolsko-političnemu odesku, vse drugo pa se je odposlalo višjemu šolskemu svetu v vednost. Novo društvo šteje danes 62 članov.

11. Učiteljsko društvo za Maribor in bližnje okolice je razposlalo na Zavezina učiteljska društva 7 resolucij, ki so bile sprejete na zborovanju dne 15. aprila t. l., in sicer z željo, da se o njih društva posvetujejo. Nekatera učiteljska društva so v odborovih sejah ali pa tudi na občnih zborih razpravljala o teh resolucijah, a so bila različnega naziranja. — Vodstvo Zaveze je mnenja, da je imenovano društvo s tem prekoračilo svoj delokrog. Sklepno besedo o tem naj ima delegacija, zato se postavi ta točka na dnevni red letošnjega delegacijskega zborovanja.

12. Med učiteljskim radovljiskim učiteljskega društva so nastala nesoglasja. Vsi tozadevni dopisi, naslovljeni na Zavezino vodstvo in na uredništvo »Učit. Tov.«, se oddajo po Zavezinem tajniku V. Rusu društvenemu učiteljskemu razsodišču v Radovljici z naročilom, da se mora vsakdo brezpogojno podvreči najprej okrajnemu društvenemu učiteljskemu razsodišču. Ker je v predmetni zadevi tangirano tudi društveno učiteljsko razsodišče v Črnomlju, naj se o njej razpravlja najprej v radovljiskem in potem še v črnomliskem društvenem razsodišču, nato še-le pride eventualno pokrajinsko učiteljsko razsodišče v pošte. (Dopisi so bili oddani in pojasnila so se dala članom razsodišča in društvenemu odboru dne 10. julija t. l. na zborovanju radovljiskega učiteljskega društva v Kranjski gori.)

13. Odposlanec Slomškove Zveze je izrazil željo, da bi obe stanovski organizaciji podpisali neko medsebojno izjavo. Ta izjava naj bi vsebovala: a) Osebnih napadi in boji v obeh stanovskih listih naj prenehajo. b) Politični listi naj opuste take osebne napade na posamezno učiteljsko. — Zavezino vodstvo se zlasti z ozirom na drugo zahtevo ni moglo ogreči za tako izjavo, ker so se vrstili napadi na učiteljsko in šolo le v »Slovenec« in »Domoljub«, s katerima pa nima in ni imelo Zavezino učiteljsko nikdar nobenega stika. Zavezni predsednik je izjavil po naročilu vodstvenega sklepa tovarišu Juliju Slapšaku, odposlancu Slomškove Zveze, da ne prinese »Učiteljski Tovariš« nobenega napada na člane Slomškove Zveze, ako stori isto tudi Slovenski Učitelj in ako store to politično glasila Slovenske ljudske stranke. S to ustmeno izjavo se je odposlanec Slomškove Zveze zadovoljil.

14. Dogovorno z merodajnimi faktorji se vrši poslednje delegacijsko zborovanje Zaveze jugoslovanskega učiteljstva dne 27. in 28. avgusta t. l. v Mariboru.

15. Poročilo iz odborove seje Ljubljanskega učiteljskega društva z dne 5. julija se vzame v vednost. Glede na vsebino dopisa zavzame vodstvo Zaveze naslednje stališče: a) Če sta se tovariša Marolt in Novak odpovedala izvolitvi v stalni oziroma v knjižnični odbor, je to njuna zadeva. Nihče ne more koga siliti, oziroma mu prepovedati, če hoče vstopiti v kak odbor ali osek, ali pa nasprotno izstopiti iz njega. b) Kar ne odgovarja Zaveziniemu programu, ne sme v stanovski list. c) Deputacije učiteljstva so bile vsled netaktnosti odgovornih članov pred regentom ponižane; vsled tega ves stan. Predsednik deželne vlade je učiteljsko nadržal vpricho regenta s sledečimi osorno izgovorjenimi besedami: »Ni treba nič govoriti, kar priklonite se, pa idite naprej!« Učiteljsko se čuti užaljeno in ponižano, to tembolj, ker se je ta netaktnost zgodila pred regentom in njegovim spremstvom, in pa, ker bi bil sprejem rodoljubnemu učiteljskemu prvi in najsvečanostni trenetek v zgodovini slovenskega učiteljstva. Vodstvo Zaveze se naprosi, da izposluje užaljenemu učiteljskemu zadovoljenje. — Deželna vlada je namenoma storila ob prihodu regenta Aleksandra v Ljubljano dva vse obsodbe vredna pogrška. Učiteljski deputaciji pri avdijenci ni dovolila pozdrava, k dineju pa tudi ni povabila zastopnikov učiteljskih organizacij. Ker je to žaljenje vsega učiteljskega, naj govori o tem letošnja delegacija. d) Ob rešitvi vprašanja novih okrajnih šolskih nadzornikov se je napravila za ljubljansko učiteljsko od Zavezine strani vsled pozabe neljuba napaka, katero pa je predsednik Zaveze takoj opravičil. e) Večina v višjem šolskem svetu ni za razpis vseh izpraznjenih službenih mest, ker misli, da morajo priti ob nekaterih razpisih tudi učitelji-begunci v pošte. — Zavezino vodstvo vztraja tudi odločno na tem, da se morajo razpisati takoj vsa izpraznjena učiteljska mesta, e) Zaveza je storila glede zadnjih draginjskih doklad, ki jih učiteljsko še doslej ni deležno, vse mogoče korake; enako vlogo je poslala tudi na višji šolski svet. f) Na III. mestni dekliski

šoli opravlja vodstvene posle znana rene-gatinja Illerschitz. Zaveza se naproša, da ukrene vse potrebno, da izgine kot vodi-teljca z omenjenega zavoda. — Zahteva se bo priporočala.

16. Predsedstvu ministrskega sveta, ministru prosvete in financ, parlamentarni in demokratični zajednici narodnega pred-stavnštva in predsedstvu Učit. Udruž. v Beogradu je razposlala Zaveza prošnjo, da se izda nalog poverjeništvu za uk in bogočastje in delegaciji financ za Slove-nijo, da se potom draginskih doklad pol-polnoma izjednačijo prejemki učiteljstva s prejemki ostalega državnega uradništva v Sloveniji z analogno predizobrazbo, ka-tere določa naredba ministrskega sveta, razglašena v „Službenih Novinah kralje-vine SHS“, št. 169, z dne 24. XII. 1919. Za učiteljstvo z meščanskošolskim in strokovnim izpitom, naj se računijo prejemki za en razred višje.

Iz Jugoslavije.

— **Regent Aleksander v — Kranju.** Zadnji dan kongresa jugoslovanskega učiteljstva v Beogradu, dne 19. julija ob 6. uri popoldne je bilo, je sprejel regent Aleksander v vili na Topčiderskem brdu zastopnike učiteljskih organizacij v posebni avdijenci. Kakor je sploh obi-čajno ob takih prilikah, morale so odpo-slati tudi učiteljske pokrajinske organi-zacije prejšnji dan listo svojih odposlan-cev dvorni pisarni v informacijo z na-vedbo imena, stanu in kraja organizač-nega zastopnika. V tej deputaciji bi mo-raji biti tajnik Zaveze jugoslovanskega učiteljstva, šolski vodja Vilhalb Rus iz Kranja. Ker pa je odšlo vsled poznejše odredbe učiteljsko zastopstvo k poklon-stvu že eno uro prej, kakor je bilo prvot-no določeno, se ta izprememba ni mogla vsem pravočasno naznaniti, zato je se-veda manjkalo marsikdo izmed določenih zastopnikov, med temi tudi gori imeno-vani Zavezin tajnik. Manjkajoče so na-domestili potem drugi, da je bilo število pri-glašencev izpopolnjeno. Pri avdijenci je vprašal regent Aleksander Zavezinega predsednika: „Kdo izmed gospodov čla-nov slovenske učiteljske organizacije je iz Kranja?“ Predsednik L. Jelenc pojasni Njegovemu Visočanstvu vzrok odsotno-sti nekaterih za avdijenco določenih učiteljskih zastopnikov. — Še isti večer se je vršil v mestu ob regentovi navzočno-sti v dvoranu „Kazine“ koncert sloven-skega učiteljstva. Med pevskim odmo-rom je pozval regent ves pevski zbor v stransko dvorano, kjer se je prijazno razgovarjal z vsako pevko in z vsakim pevcem, med katerimi je bil tudi Zave-zin tajnik V. Rus. Ko je bil ta regentu predstavljen, mu reče regent: „Vi ste torej iz Kranja! Kranj je slikovito mesto. Z radostjo se spominjam tega krasnega in pristrčnega sprejema.“ Šolski vodja V. Rus pripomni: „Visočanstvo! Ko se vr-nem iz Beograda, povem to prebivalstvu mesta Kranja, ki bo sigurno izredno vzra-doščeno ob tej Najvišji pohvali!“ Re-gent odgovori: „Da, le povejte! Kranj mi ostane v neizbrisnem spominu!“ Nato poda regent odgovorjencu roko in se za-čne razgovarjati z naslednjim pevcem.

— **Podrobni učni načrti za zemljepis in zgodovino.** Minister prosvete je odredil, da se predelajo učni načrti za zemljepisni in zgodovinski pouk na ljudskih šolah naše države v toliko, da se v višjih raz-redih srbskih in hrvatskih šol poglobi znanje slovenske zgodovine in obratno, da se seznanijo mladino slovenskih šol čim-najbolj s hrvatsko in srbsko prošlostjo. Istotako je glavni prosvetni Svet sklenil, da je šol, mladino od 3. razreda dalje se-znanjati s cirilico in latinico. Odredba stopi v veljavo s početkom novega šol-skega leta.

— **V Mariboru je «krščansko» učiteljstvo protestiralo** proti izrazom o klerikalizmu bombastično poudarjajoč, da v Sloveniji ni klerikalizma. Dalje je zavračalo z obžalovanjem klice »Proč od Rima«, ki so padali v njegovi domišljiji. Obojno kaže, da je bilo pri njih prokletno malo resnosti, ko so protestirali proti kli-cem, ki jih sploh ni bilo, ko so ugotavljali stvari, o katerih ni razmišljali ni eden od udeležnikov na kongresu v Beogradu. — Nekaj drugega je pa bilo, kar jim povemo danes, dasi smo hoteli tudi o tem molčati. Ko je tov. Radovanović, ki je nekaj časa kongresu predsedoval, predstavil zborovalcem našega tov. Luko Jelenc, omenja-joč, da se nahajata v Sloveniji dve učit. organizaciji, izmed katerih je ena strokovna, kateri predseduje tov. Jelenc, a druga klerikalna, tedaj je pri slednjem iz-razu zagrmelo enoglasno iz tisočev grl: »Dol z njo!« Oni naš prijatelj pa, ki je vo-hnil na kongresu za »Slovenca« ozir. za mariborsko zadnjo resolucijo, je hotoma preslišal ta klic ter poročal v Ljubljani, da je padel na kongresu »Proč od Rima!« Le škoda, da ni bilo na kongresu naših »kr-

ščanskih prijateljev«. Videli in spoznali bi lahko enkrat za vselej, da njihove namere ne bodo našle nikoli tal v učiteljskih vrstah Jugoslavije, ki streme za enotno strokovno organizacijo celokupnega učiteljstva. Za drugič pa prosimo, da poročate le resnico in ne pitate svojih čitate-ljev z zavijanji kakor ste jih zadnje dni nagromadili po svojih listih.

— **Laž ima kratke noge.** Okrajno sodišče v Ljubljani je obsodilo dne 11. julija t. l. „Slovenčevega“ urednika in urednika „Večernega lista“ radi častikraje in sicer prvega na 120 K oziroma 12 dni zapora, drugega na 40 K oziroma 4 dni zapora ter v kritje stroškov kazenskega postopanja, ker sta v svojih listih podtikala bogoskrunstvo blejskemu So-kolu, imenoma učitelju Grundnerju iz Gorij. V zadoščenje nam je, da se je izkazala resnica in pravica, kar dokazuje razsodba, ki jo je objavilo sodišče v „Slo-vencu“ dne 4. t. m. Božji mlini meljejo, a sigurno. To naj si zapomnijo dobro oni, ki smatrajo za svoj glavni poklic, da svo-jemu bližnjiku čast krajejo.

— **Naš državni proračun za leto 1920** 21. Finančni minister je dne 2. ju-lija t. l. predložil v ministrskem svetu na-slednji proračun za l. 1920—21 glede dr-žavnih potrebščin za posamezna ministr-stva:

Vojna	1.120.804.560.14 din.
uprava	963.919.971.03 „
financ	703.220.238.14 „
promet	324.524.887.60 „
justica	44.036.560.30 „
poduk (samo)	158.921.279.60 „
kult	12.909.540.05 „
notranje	39.135.226.45 „
zdravstvo	69.762.593.10 „
zunanje	7.601.880.— „
zgradbe	105.202.620.25 „
pošta	121.377.332.65 „
poljedelstvo in vode	56.156.292.55 „
šume in rude	106.532.019.65 „
trgovina in industrijo	16.761.462.09 „
za soc. skrbstvo	74.420.760.50 „
za agrarno reformo	43.870.242.40 „
za konstituante	454.038.— „
Rezerva	20.500.— „

Skupaj: 3.969.632.004.50 din., torej skupaj približno 4 milijarde dinarjev, ali 16 milijard kron. Človek bi mislil, da bo država posvetila vse svoje moči zdravstvu, zgradbam, soc. skrbstvu. Toda pogledimo: za vsa ta velevažna ministr-stva je predvidenih skupaj samo 250 milijonov dinarjev, vojaštvu pa 1 milijardo 120 milijonov, torej štirikrat toliko! Prosveta ima samo 158.921.279.60 din.

— **Krožek meščanskih risarskih učiteljev.** Ob sklepu tečaja v Mariboru smo si obljubili, da ustanovimo v svrhu nadalj-ne izobrazbe v risanju krožek, ki bi v po-čitnicah potoval po domovini in ki bi se njega članj ob tej priliki izpopolnjevali v risarskih spretnostih. Obljubili smo si dalje, da ustanovimo z mesečnimi doneski po najmanj 50 K fond, ki bi nam zadostoval za pričetek v prihodnjih počitnicah vsaj deloma. Opozarjam vseh onih 8 to-varišev in tovarišic na to, da je treba vpslati prvi obrok že za mesec avgust t. l., ker bi sicer vse ostalo le pri besedah. Pozivam tudi vse ostale tovariše in to-varišice iz 3. skupine, naj se pridružijo našemu krožku. Od časa do časa bom v »Tovarišu« izkazoval one, ki so vstopili v našo družbo. Vsa pojsnila daje drage volje podpisanec, ki vas pozdravlja!

Drag. Humek — Maribor.

— **Delovanje mestnega šolskega sve-ta celjskega** je uknila deželna vlada za Slovenijo z odlokom z dne 21. julija ter podredila osnovno in obe meščanski šoli direktno okrajnemu glavarstvu. Odlok je vzbudil v celjskih krogih veliko vzne-mirjenja in nevolje. Celjska „Nova Do-ba“ piše o zadevi med drugim: „To je tako drzen atentat na avtonomijo mestne občine celjske, da ga mora vse prebival-stvo z največjim ogorčenjem zavrniti. Protestiramo javno proti temu nasilju, prebivalstvo pa bo dobilo priliko, da svoj protest tudi javno izreče.“

— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju** je na svojem 9. rednem občnem zboru odobrila računski zaključek za leto 1919. Iz bilance posnamemo, da je a) stanje imetja koncem l. 1919. sle-deče: na osebni kredit je izposojenega 14.925.69 K, naloženega denarja je, in si-cer pri „Zadružni Zvezi“ v Celju 61.390 kron, pri poštno čekovnem uradu 1062.16 kron, v vsem torej 62.452.16 K, stanje inventarja 332 K, terjate pri „Socijal-nem odseku 2451.19 K; b) stanje pasiv: hranilne vloge s kapitalizovanimi hranil-obrestmi 76.679.10 K, deleži 4059.90 K, rezervni sklad 2975.51 K, čisti dobiček pa 210.55 K, ki se pridene rezervnemu zakladu. Skupnega prometa je bilo 237.760.07 K. V načelstvu so se izvolili gg.: L. Černej (načelnik), Anton Gnus (načel. namest.), Fran Brinar, Janko Knapič, Anton Petriček, Fran Voglar in Rudolf Wudler. V nadzorstvo so bili iz-

voljeni gg.: Val. Pulko (predsed.), Sreč-ko Pečar (namest.), Matko Žgajner (taj-nik), Makso Wudler in namesto pre-minelega tov. Pustiška pa Vekoslav Gobec. — Tajništvo vodi tov. Rudolf Wudler v Petrovčah. Zadruga je član „Zadružne Zveze v Celju“, ki izvršuje zakonito pred-pisano revizijo.

— **Celjsko učiteljsko društvo** je daro-valo »Dijaški kuhinji v Celju 100 K mesto venca na grob svojemu tov. Ožbaldu Pu-stišku. Šol. voditelju na Svetini.

— **Vabilo na izredni občni zbor »Slo-venske šolske Matice«**, ki bo dne 27. av-gusta t. l. ob dveh popoldne v deški me-ščanski šoli v Mariboru s tem-le spore-dom: 1. Volitev predsednika (§ 8 društ. pravil) namesto umrlega predsednika H. Schreinerja. 2. Volitev treh odborniških namestnikov in sicer po enega iz bivše Kranjske in Štajerske in enega iz Koroške. — Dosedanja odborniška namestnika gg. ravnatelj Anton Dokler in prof. Marija Štupčeva sta postala odbornika namesto umrlega ravnatelja Viktorja Bežka in na-mesto umrlega vodniškega učitelja Ivana Krulca. V odboru na še ostanejo do konca leta 1921 dosedajni odborniki: prof. doktor Makso Kovačič, ravnatelj Jakob Dimnik, okr. šol. nadzornik Ljudevit Černej, višji šol. nadzornik Fran Gaberšek, okr. šolski nadzornik Pavel Koschier in strokovna učiteljica Vita Zupančičeva. 3. Volitev enega prezledovalca računov namesto umrlega ravnatelja Ivana Macherja.

Odbor.

— **Javno žensko učiteljske v Ljub-ljani.** — (Dopis.) Z ozirom na poročilo: „Javno žensko učiteljske v Mariboru“ v zadnjem „Učit. Tov.“ z dne 5. avgusta t. l., št. 29., moramo se pritožiti tudi glede ženskega učiteljske v Ljubljani. — Dej-stvo je, da se naraščaj za ženska učite-ljišča najbolj nabira iz naših meščanskih šol, ki jih imamo sedaj v naši mladi dr-žavi Jugoslaviji še precejšnje število. V Ljubljani imamo 2, v Mariboru 2, v Cel-ju, Ptuj in v Trzinu po 1. — Iz vseh teh deklisvih meščanskih šol prihaja nad 100 gojenk na leto, ki se deloma posvetijo učiteljskemu ali trgovskemu stanu. — Ker je bilo letos število gojenk za prvi tečaj ženskega učiteljske za Ljubljano preveliko, da bi se moglo vse sprejemati v I. tečaj učiteljske, je bilo do letos do-voľeno, da se je smelo sprejeti 10—15 gojenk iz dekl. mešč. šol na moško učite-ljišče, ki so poleg učencev skupno poha-jali v I. tečaj. S tem se je ugodilo veliki potrebi oglašujočih se gojenk za I. tečaj, ki niso mogle biti drugod sprejete. Mnogo jih je odšlo v samostanske zavode, a ker tam tudi ni bilo mesta za mnogoogla-šajočih, so morale gojenke opustiti poklic po učiteljskem stanu in se posvetiti drugi stroki. To je bilo pač žalostno za priza-dete družine in to osobito za one dek-lice, ki so čutile veselje in sposobnost do učiteljskega stanu. A kaj se je sedaj zgodilo? Višji šolski svet je za bodoče šolsko leto prepovedal javnemu mo-škemu učiteljsku v Ljubljani sprejemati gojenke v I. tečaj moškega učiteljske. S tem so rodiljeli in gojenke še bolj v — zagati. — Kam naj grejo vse te gojenke, ki hlepijo po učiteljskem poklicu? — Nujno potrebno je, da višji šolski svet razveljavi ta ukrep, odnosno prepoved ter zopet dovoli, da se smejo gojenke meščanskih šol sprejemati v I. tečaj mo-škega učiteljske. Upamo, da se to še v teku šolskih počitnic dovoli, da bodo go-jenke sprejete na moško učiteljske. — Najboljše bi pa še bilo, ako bi se usta-novile paralele ženskega naraščaja k moškemu učiteljsku. — Svoje mnenje opiramo na sledeče razloge: I. Izjava, da je že sedaj preveč učiteljic, ni unest-na. Na videz se zdi, da jih je preveč, a pomislimo: koliko je v najnovjšem času nastopilo službo omoženih učiteljic, ki bodo po uredbi — izostale in se morale z drugimi nadomestiti. II. Koliko je sedaj nastopilo poročenih (omozenih) učiteljic, ki imajo može, kateri — ni učitelj. Te bo-od tudi prej ali slej izostale — vsaj po uredbi — in se morale nadomestiti. — III. Nimajo gojenke mešč. šol nikjer ta-kega učiteljske, kamor bi se vsolale. — IV. Pomisliti moramo na begunce, ima-joče hčerke mešč. šol, ki bi rade vstopile na učiteljske, a nimajo nikjer take šole. V. Begunci imajo sicer malenkostno učiteljske v Tolminu na Goriškem, a kak-šno je to učiteljske: znano iz listov in tudi „Učit. Tov.“ je o tem govoril v zad-njem listu. VI. Dokler se nam razmere ne zboljšajo, oziroma dokler ne pridemo do dobrega moškega in ženskega učite-ljišča v Gorici, je tako učiteljske v Ljub-ljani — neobhodno potrebno. — Radi tega vljudno prosimo merodajne činitelje, naj glede tega napravijo potrebne korake, da

se v tej zadevi nam ustreže. — G. viš. šol. nadzornika dr. Poljanca, Gangla, oso-bito g. poverjenika dr. Verstovška prosimo, da delajo na to, da se nam dovoli na moškem učiteljsku — paralelka ali pa celo — kar bi bilo najboljše — da se od-pre v bodočem šolskem letu novo učite-ljišče za deklice v Ljubljani. — V to: Videant consules! Prizadeti.

— **Iz Kočevskega okraja.** Uradna učiteljska konferenca je napovedana dne 14. septembra t. l. Imenom marskaterega to-tovariša in tovarišice vprašujemo: Čemu je konferenca o počitnicah, po katerem zakonu nas je možno prisiliti k udeležbi? Konferenca bodi med šolskim letom, to je naša zahteva, od katere ne odstopamo.

— **Maturanti in maturantke maribor-skega učiteljske izza l. 1895!** V sporazumu z večino tovarišev obhajamo svoto 25 let-nico o priliki zborovanja Zavezine dele-gacije dne 28. avgusta v Mariboru. Pridu-žijo s nam najbrže tovariši Istoletniki z ljublianskega učiteljske ter tovariši-maturanti mariborskega učiteljske izza l. 1885. Tovariša R. Jurka in J. Tratarja prosim, da mi pravočasno naznanita približno šte-vilco udeležencev, da vem priskrbeti pri-meren lokal. Tudi eventualne želje, pred-logi in nasveti naj se mi javijo pravočasno. Na veselo svidenje torej dne 28. t. m.! Mirko Kožuh, nadučitelj v Mariboru, Slomškov trg.

— **Smrtna kosa.** V Studencah pri Poljčanah je preminul 28. julija tovariš Franc Košir, nadučitelj v Lokah v Savinjski dolini. O pokojnem tovarišu smo pre-jeli kratek nekrolog, ki ga priobčimo v eni prihodnjih števil. Počivaj v miru!

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Slušatelji meščanskošolskega tečaja v Mariboru zložili na poslovilnem večeru K 301/70. Čisti dohodek koncer-ta pevskega zbora ljubljanskega učitelj-stva v Metliki ob povratku iz Beograda K 916. — Tov. Fran Jordan iz Ihana 20 K. — Tov. Josipina Smoletova s Sv. Gore pri Litiji 10 K. — Iz poravnave med An-tonom Putrihom in Antonom Adamičem poslal advokat dr. Fran Poček v Ljubljani K 500. — Tov. Josip Turk 10 K. — Hvala!

Neodrešena domovina.

— **Zborovanje Zveze jugoslovenskih učiteljskih društev v Trstu,** ki je bilo do-ločeno za 5. in 6. avgust v Trstu, je itali-janska vlada prepovedala. Govori se, da je razpuščena Zveza in njen predsednik Germek stavljen pod obtožbo veleizdaje. Koliko je resnice na vesti, do danes ne vemo.

— **Naša šola v Trstu prodana.** Na Aquedottu št. 20 je bila slovenska šola, last tržaške trgovske zadruge. Pred la-ško zasedbo je bila tam naša deška pet-razredna in deklisška osemrazredna ljud-ska šola. Laške šolske oblasti otvoritve teh dveh šol niso dovolile, Lani 4. avgu-sta je laška druhal napravila na in v pos-lopju velike poškodbe. Trgovsko-obrtna zadruga je imela velike izgube in je pro-dala sedaj poslopje italijanskim socialnim demokratom. Na mejah naše domovine gori, zunaj teh uničujejo vandali naše imetje, v Beogradu se pa igrajo lahko-miselno z »vladno« krizo!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. de-cembra 1918.)

LX. Izkaz.

Po 20 K: V. Z. v P. kot prihranek na kaje-nju. Po 10 K: Vidic Anton — Velesovo; Josipa Sterlekarjeva — Rateče p. Kranjska gora; Stanka Jenkova — Smednik, Gorenjsko. — Današnji izkaz 50 K. Prej. izkazanih 23.151 K. Skupaj 23.201 K.

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, y pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 31. julija 1920 K 295.919.90.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vpisanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

* Prejeli smo ta dopis od prizade-tega očeta-učitelja, in ga priobčujemo, dasi se popolnoma ne strinjamo z izva-janji. Ured.